

Verenigingsnieuws

Zaterdag 19 en zondag 20 oktober Tentoonstelling in het kader van 75-jaar Bevrijding. Openstelling van 10.00 tot 17.00uur. Bloemendalstraat 11A, Vaals

Nummer 106

2019 #6

Monumentale glaskunst in en om Vaals

Presentatie door Mariëtte Paris - Vankan over "Monumentale glaskunst in en om Vaals" Drs. Mariëtte Paris-Vankan, is kunsthistorica en gespecialiseerd in glaskunst, die op onze avond op 30 augustus 2019 de aanwezigen een kijkje gaf op en in de wonderlijke wereld van glaskunst. Iedereen kent wel glas, maar ziet niet altijd de kunst met glas, en de vele mogelijkheden die in de loop der tijd zijn gebruikt bij gebouwen. Velen kennen wel de glas in lood ramen, maar de schoonheid en uitbeelding van afbeeldingen of creaties hiervan en uitleg waren deze avond te beluisteren en te zien.

Op een boeiende wijze werd uitleg gegeven hoe glas in lood

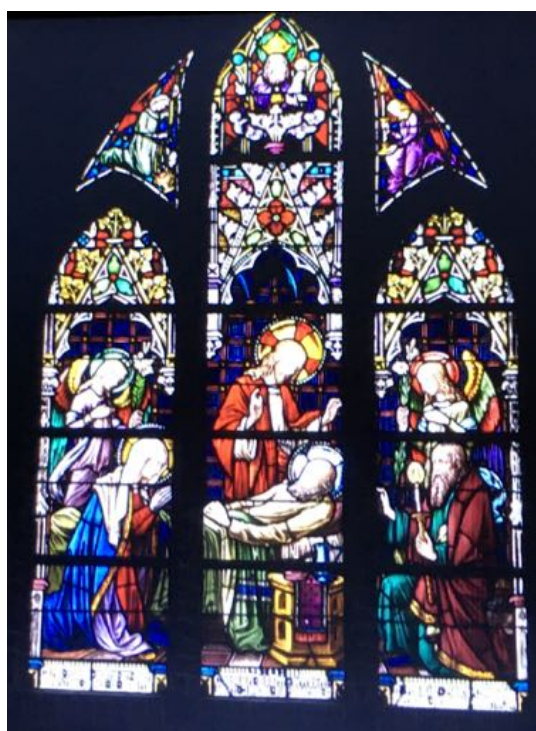
zetten in zijn werk gaat. Hoe glas door de eeuwen met verschillende methodieken gekleurd werd of er gekleurd

uitzag. Ook aan snijden van glas of het passend maken door middel van het knabbelen van het glas kun je zien of het echt origineel handwerk is of niet. Voor degenen die het niet wisten, maar lood kent al door de tijden een standaard in maat om het glas te zetten.

Vele voorbeelden van glas in lood ramen werden getoond met de uitleg van de afbeeldingen.

Diegene die het verhaal heeft gehoord kijkt nu heel bijzonder naar de glas in lood ramen van de St. Pauluskerk In Vaals. Deze kerk bevat toch enkele bijzondere ramen en uitbeeldingen, die je in andere kerken niet tegenkomt. Diverse kunstenaars kwamen aan bod, ook onze plaatsgenoot Griesenbrock.

Ook uit de glas in loodkunst kun je historie lezen, de tijd dat het gemaakt werd, de opdrachtgevers, zoals gegoede families, kerkbesturen etc. Een goede keuze om ook van een andere kant een heemkundige weg te bewandelen. De aanwezigen hebben zeer geboeid geluisterd en gekeken die avond.

In dit nummer:

- Monumentale glaskunst in en om Vaals 1
- Herinnering aan het Mijnverleden 2
- Dr. Thomas Richter - Mit Soli Deo Gloria ist diese acte beschlossen 3
- In Memoriam Leonie Zimmermann-Savelsberg 4
- Nieuw lid 4
- Vermelding nieuwe aanwinsten en schenkingen in ons archief 4

Herinnering aan het Mijnverleden

De **Ondergrondse Vakschool** (OVS) was een praktijkopleiding voor mijnwerkers in Nederlands-Limburg. De opleiding bestond uit drie leerjaren.

Het eerste leerjaar speelde zich bovengronds af, er werd onderwijs gegeven in technische vakken en mijnbouwkunde. Ook werd er tijd besteed aan praktisch werk in een jeugdwerkplaats. Veel aandacht was er voor sport en spel en daarnaast leerde men vaardigheden van het soort zoals die ook wel bij de scouting worden aangeleerd: knopen leggen, oriëntatie-tochten en dergelijke. Dit om het improvisatie-vermogen te oefenen.

Naast theoretisch onderwijs bestond het tweede leerjaar uit kennismaking met het mijnbedrijf en het uitvoeren van allerlei bovengrondse werkzaamheden, zoals het stapelen

van mijnhout of het aanleggen van spoorrails, of men werd tewerkgesteld aan een leesband in de steenkool-wasserij. Ook ging men dat jaar voor het eerst de leermijn in, een nagebootste mijn die meestal in een steenberg was uitgehouden. Daar bekwaamde men zich, onder begeleiding van ervaren mijnwerkers, in de ondergrondse werkzaamheden.

In het derde jaar, als 17-jarige, ging de OVS'er al voor een deel de ondergrondse praktijk in. Onder leiding van een instructeur werd het aantal dagen die men ondergronds

verbleef geleidelijk opgevoerd. De laatste zes maanden van dat jaar was het aantal bovengrondse lesdagen reeds beperkt tot een dag per week.

Als men 18 jaar was en het derde leerjaar had doorlopen, werd men in het ondergrondse mijnbedrijf geplaatst. Daar kreeg men een vervolg-opleiding en doorliep een aantal functies, namelijk die van sleper, postsleper en hulphouwer. Daarna werd men aspirant-houwer in een speciale pijler, de leerpijler, en had te maken met een zwaar eisen-pakket qua productiviteit en scherp toezicht. Bovendien waren er nog lessen in veilig-

heid en het bedienen van de diverse machines. Na zes maanden kreeg men uiteindelijk het houwersonderwijs diploma en kon men zich volleerd mijnwerker noemen.

Houwers die na enkele jaren praktijk hun vakmanschap en het bezit van andere kwaliteiten hadden bewezen konden meesterhouwer worden. Een dergelijke persoon had de leiding over een ploeg arbeiders en kende enkele voorrechten.

De OVS wet :

- Op mijn eer kan men vertrouwen.
- Ik wil trouw blijven aan ouders, leiders en land.
- Ik wil een vriend zijn voor allen.
- Ik wil ridderlijk zijn.
- Wat ik doe, doe ik goed.
- Ik wil spaarzaam zijn.
- Ik wil een goed vakman worden.
- Ik blijf opgewekt onder alle omstandigheden.
- Ik wil een beschermer zijn van de natuur.
- Ik wil gehoorzaam zijn zonder tegen te spreken.

www.limburgsemijnen.nl

Ondergrondse Vakschool
"Willems-Sophia"

RAPPORT van de OVS'er *Boonveld* vertrek *6277*
in het / OVS-jaar
over de maanden
June 1958 t/m Aug. 1958

Bovengronds	Gedrag praktijk of bedrijf	11	Ondergronds
	Gedrag les	9	
	Wetheid praktijk of bedrijf	9	
	Wetheid les	9	
	Vlijt praktijk of bedrijf	1	
	Vlijt leerzjn	-	
	Vlijt les	9	
	Theorie	-	
	Werkhoudende	9	
	Lichamelijke opvoeding	1-	
Ondergronds	Gedrag	-	
	Wetheid	-	
	Vlijt	-	
Aantal dagen afwezig	" " ongeval	-	
	" " verlof n.b.v.l.	1	
	" " verlof n.b.v.l.	-	
	" " gezondeid	-	
	" " vellekeurig verzuim	-	
	" " overnacht	-	
	" " overnacht	-	

Willems-Sophia, 1.9.1958
DE OVS'er *Boonveld*

Enkele liedjes die werden gezongen door de OVS-ers.

De hemel is ho, ho, hoog, de schacht is zo diep.
Ik werk in het donker, waar de arbeid mij riep.
En warm klopt mijn hart. En sterk is mijn hand.
De zon schijnt daarboven op het Limburgse land.
Ik houd mijn gedachten naar boven gericht.
Want god schiep de kolen, maar hij schiep ook het licht
En warm enz. enz.

Diep in de schoot van de aarde, waar menig gevaar wordt doorstaan.
Ontluit als een blijvende waarde een vriendschap nooit zal vergaan,
Al zijn het slepers of houters, die kompels daarginds in de mijn,
zij vormen de moedige sjouwers, waar iedereen trots op kan zijn.

Het zwarte goud van onze mijnen, lokt jong en oud, diep in de schacht,

Daar zal voor hen, geen zon meer schijnen, want in de mijn regeert de nacht.
Glück auf, glück auf klinkt hun groet, glück auf, kameraad, 't ga je goed.

Waar in het zuiden van ons land, hoge torens staan, Flinke mannen van stavast, diep de grond in gaan, waar de de Bergmansgroet weerklinkt steeds van mond tot mond.
Daar is de Bergmansstreek, Neerlands gouden grond.
Daar is enz...

Arthur Cransveld

**Dr. Thomas Richter
Mit Soli Deo Gloria ist diese acte beschlossen**

Op zaterdag 14 september 2019 vierde ons lid Thomas Richter het feit dat hij promoveerde. Met een kerkdienst in de Hervormde kerk en een gezellige koffietafel kwam een eind aan jarenlang onderzoek en zoals hij zelf zegt: enkele slapeloze nachten. Thomas vierde zijn promotiefeest op de plaats die hij het ankerpunt van zijn hele onderzoek naar de geschiedenis van de Akense protestanten in de 17e en 18e eeuw noemt: de Hervormde Kerk te Vaals.
Titel van de dissertatie: *“Koexistenzen und Konflikte in der Entwicklung der protestantischen Gemeinden in der katholischen Reichsstadt*

Aachen an den Grenzen des Alten Reiches (1645-1794)“.
Voor het onderzoek naar dit thema kreeg Thomas een beurs van "NEUMAN & ESSER Stiftung der Familie Peters".
De afgelopen drie jaar had hij een baan als onderzoeker en docent aan het "Institut für Katholische Theologie" aan de RWTH.
Sinds april 2019 is hij bibliothecaris bij de katholieke missieorganisatie "missio" in Aken. Missio heeft de grootste bibliotheek voor missie-theologie en missie-geschiedenis in het Duitstalig gebied. Naast de gewone werkzaamheden als bibliothecaris doet Thomas daar

onderzoek naar de verzameling van oude boeken.
Thomas studeerde geschiedenis, katholieke theologie, pedagogiek en Engelse taal- en letterkunde.
Van 2006 tot 2019 was hij lid van onze archiefgroep. Deze functie moest hij helaas neerleggen omdat hij nu fulltime werkt. Hij was lid van de werkgroep voor het jubileum "975 jaar Vaals" en het project "Joods Vaals". Hij blijft natuurlijk verder verbonden aan HKK en Vaals.

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
www.sankttolbert.nl

Bezoek ons ook op:
 facebook

Verenigingsnieuws

Nieuwtjes binnen de vereniging

In Memoriam Leonie Zimmermann-Savelsberg

Met leedwezen vernamen wij het overlijden van ons lid mevrouw Leonie Zimmermann-Savelsberg. Leonie Zimmermann-Savelsberg was sinds 2010 lid van onze Heemkundekring. Leonie werd 70 jaar oud.

Wij wensen de familie veel sterkte en onze welgemeende

deelneming met dit grote verlies.

Bestuur en leden

Nieuw lid

Als nieuwe lid van de Heemkundekring Sankt Tolbert werd ingeschreven: Tim Langohr (Vaals)

Hartelijk welkom aan dit nieuwe lid

De vereniging telt nu 213 leden.

Vermelding nieuwe aanwinsten en schenkingen in ons archief

De nieuwste aanwinsten en schenkingen zijn:

- Boek: Houd Moed van HKK de Bongard
- Nieuwsbrieven op papier nr. 1 t/m 100
- Grenspalen verhalen op papier nr. 1 t/m 126 (compleet)
- Jaarboek Veldeke 2018
- Diverse video's o.a. voorbereiding Rabo Proms 2000, afscheid Heinz Mertens brandweer
- Bidprentje Josef Werden Duitse militair overleden in Lazaret Blumenthal
- Diverse boeken, landkaarten en medailles
- Lamineerapparaat met sheets
- Communiefoto uit 1925 en communiezakdoekje

U kunt bijdragen aan het behoud van het cultureel erfgoed van Vaals door ons te attenderen op stukken of collecties die bij u of iemand die u kent in bewaring zijn.

Vaak is het dan zo dat na verloop van tijd deze stukken/collecties buiten de deur worden gedaan omdat de verzamelaar er niet meer is. Kinderen van verzamelaars hebben vaak (nog) geen belangstelling voor de historische waarde van de collectie. Het zou jammer zijn als het betreffende materiaal verloren zou gaan. Ook archieven van de diverse bestaande en opgeheven

verenigingen uit Vaals zijn zeer interessant als bron voor de streekgeschiedenis. De Heemkundekring neemt graag particuliere stukken of collecties en verenigingsarchieven over of neemt ze in bruikleen om te kopiëren en u krijgt ze gegarandeerd terug. Mocht u thuis nog materiaal hebben dat interessant is voor ons neem dan contact op met onze secretaris, e-mail: sankttolbert@gmail.com

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.

